

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Сумський державний університет
Навчально-науковий інститут бізнесу, економіки та
менеджменту

Цифрові трансформації та інноваційні технології в економіці: виклики, реалії, стратегії

**Digital transformations and innovative technologies in the
economy: challenges, realities, strategies**

Матеріали

**II Міжнародної науково-практичної конференції
(Україна, Суми, 17-19 травня 2023 р.)**

Суми
Сумський державний університет
2023

УДК [330.34+330.336](063)
Е45

*Рекомендовано вченою радою
Сумського державного університету
(протокол № 5 від 22 грудня 2023 р.)*

Е45 Цифрові трансформації та інноваційні технології в економіці: виклики, реалії, стратегії: матеріали Міжнародної науково-практичної конференції «Цифрові трансформації та інноваційні технології в економіці: виклики, реалії, стратегії» (Суми, 17-19 травня 2023 року)/ за заг. ред.: Л. Л. Гриценко, І. В. Тютюнник. Суми : Сумський державний університет, 2023. – 120 с.

Матеріали Міжнародної науково-практичної конференції «Цифрові трансформації та інноваційні технології в економіці: виклики, реалії, стратегії» містять результати наукових досліджень присвячених пошуку системного вирішення мультидисциплінарних проблем в галузі електронного бізнесу і технологічних інновацій, цифрової трансформації освітніх систем, запровадження інноваційних технологій у фінансовому секторі.

Для науковців, науковців, студентів, аспірантів, представників бізнесу та громадських організацій і вищих навчальних закладів та широкого кола читачів.

The materials of the International scientific and practical conference "Digital transformations and innovative technologies in the economy: challenges, realities, strategies" provide the results of scientific research focused on the search for a systematic solution to multidisciplinary problems in the field of electronic business and technological innovations, digital transformation of educational systems, the introduction of innovative technologies in financial sector. .

For scientists, researchers, students, postgraduates, representatives of business and public organizations and higher education institutions and a wide range of readers.

УДК [330.34+330.336](063)

© Колектив авторів, 2023
© Сумський державний університет, 2023

ЗМІСТ

<i>Богдана Кравченко</i> <i>Ірина Плікус</i>	Розвиток електронної комерції в Україні: перспективи, виклики та тенденції розвитку у 2023 році.....	5
<i>Владислав Фукалов</i> <i>Ірина Плікус</i>	Організаційна взаємодія банківських установ з платіжними системами в Україні	9
<i>Анастасія Михайлович</i> <i>Ірина Плікус</i>	Управління інформаційною системою компанії в умовах діджиталізації.....	13
<i>Юрій Черненко</i> <i>Ігор Басанцов</i>	Впровадження цифрових технологій для ефективного застосування громадського контролю в управлінні державними програмами в Україні.....	16
<i>Олена Журавка</i> <i>Анна Сілюченко</i>	Особливості діяльності пенсійного фонду України та шляхи вдосконалення пенсійного забезпечення.....	20
<i>Вероніка Літовцева</i> <i>Марина Бречко</i>	Розвиток електронного уряду як чинник подолання недовіри до цифрових фінансових послуг.....	24
<i>Людмила Рябушка</i> <i>Юлія Гончарова</i>	Особливості реалізації фіскальної політики держави на засадах цифровізації.....	27
<i>Олена Журавка</i> <i>Ірина Кожушко</i>	Теоретичні підходи до управління страховим портфелем страхової компанії.....	29
<i>Anastasiia Samoilkova</i> <i>Vondarenko Vladyslav</i>	“Business – education – science” coopetition as a factor of digital transformation: impact assessment.....	33
<i>Світлана Похилько</i> <i>Анна Єременко</i>	Міжнародна експансія українського фінтеху та особливості його захисту під час війни.....	36
<i>Гліб Харченко</i>	CRM-система як інструмент підвищення ефективності малого бізнесу.....	39
<i>Дарина Акоюн</i>	Відкритий банкінг як інновація на фінансовому ринку.....	42
<i>Олена Криклій</i>	Ключові аспекти банківського менеджменту в умовах війни.....	46

<i>Євгенія Мордань</i> <i>Анастасія Хилько</i>	Фінтех та його вплив на сучасний стан фінансової системи.....	49
<i>Надія Дехтяр</i> <i>Вікторія Гончарова</i>	Особливості формування місцевих бюджетів в умовах цифровізації бюджетного процесу.....	53
<i>Людмила Захаркіна</i> <i>Руслана Чухно</i>	Транспарентність як механізм оптимізації фінансової діяльності підприємства.....	55
<i>Євгенія Мордань</i> <i>Анастасія Пасько</i>	Діджиталізація фінансової сфери в умовах воєнного стану.....	58
<i>Володимира Піддубна</i> <i>Ірина Плікус</i>	Краудфандинг як інноваційний інструмент залучення інвестицій у малому бізнесі.....	62
<i>Олена Криклій</i> <i>Людмила Рябушка</i> <i>Владислав Батанін</i>	Управління ліквідністю банку в умовах воєнного стану.....	65
<i>Павло Рубанов</i> <i>Вікторія Білошанка</i>	Аналіз підходів до впровадження цифрових валют центральних банків.....	68
<i>Тетяна Палаженко</i>	Аналіз сучасних платіжних систем в Україні....	72
<i>Павло Рубанов</i> <i>Владислав Шенкаренко</i>	Сучасний стан, особливості і проблеми розвитку необанків.....	76
<i>Наталія Пігуль</i> <i>Євгеній Пігуль</i>	Роль цифрових інновацій у забезпеченні економічної безпеки держави.....	80
<i>Ганна Заволодько</i> <i>Олександра Харченко</i> <i>Злата Тягунова</i>	Очікування споживачів хліба серед покоління IGEN (1997-2010): результати аналізу.....	82
<i>Людмила Рябушка</i> <i>Валерія Шалапчук</i>	Цифрові аспекти фіскального регулювання доходів.....	87
<i>Larysa Hrytsenko</i> <i>Liliia Derkach</i>	The conceptual-categorical framework of organization's financial security.....	89
<i>Олена Журавка</i> <i>Олексій Шаповал</i>	Теоретичні основи фінансової прозорості місцевих бюджетів.....	92
<i>Kuan Zhang</i>	Tiktok live streaming marketing in E-commerce....	96
<i>Yevhen Nikitchenko</i>	Use of AI predictive analytics to modulate foreign economic activity of business structures.....	98

<i>Наталія Пігуль</i> <i>Артем Скоробагатий</i>	Роль цифровізації у забезпеченні конкурентоспроможності підприємств корпоративного сектору.....	101
<i>Ірина Теницька</i> <i>Ярина Самусевич</i> <i>Дмитро Галинський</i>	Інноваційні технології екологічного моніторингу діяльності промислових підприємств.....	103
<i>Олексій Захаркін</i> <i>Сергій Подосинніков</i>	Вартісні показники інноваційних компаній цифрового сектору.....	106
<i>Daria Tymoshuk</i> <i>Viktoriia Shepurko</i>	Electronic business and small and medium-sized enterprises: advantages and disadvantages.....	108
<i>Serhii Tiutiunuk</i>	Key forecasts and prospects for green energy transition	115
<i>Denys Kolomiiets</i>	Managing enterprise financial security in the context of digital innovation.....	118

ОРГАНІЗАЦІЙНА ВЗАЄМОДІЯ БАНКІВСЬКИХ УСТАНОВ З ПЛАТІЖНИМИ СИСТЕМАМИ В УКРАЇНІ

*Фукалов Владислав Андрійович,
студент гр.ЕН-91/26фк,
Сумський державний університет, м. Суми
Науковий керівник – Плікус Ірина Йосипівна,
к.е.н., доцент,
Сумський державний університет, м. Суми*

Загалом організаційна взаємодія банківських установ з платіжними системами в Україні є важливим елементом фінансової інфраструктури країни, адже платіжні системи дозволяють банкам та іншим фінансовим установам здійснювати безпечні та ефективні операції з грошовими коштами.

Мета та завдання дослідження полягають в аналізі організаційної взаємодії банківських установ з платіжними системами в Україні.

Аналізуючи дану взаємодію, можна зазначити, що даний вид синергії є досить ефективним. В першу чергу через свою автономність та захищеність. Банки та інші фінансові установи здатні швидко та безперервно здійснювати платежі з використанням різних платіжних систем. При цьому, системи забезпечують високий рівень безпеки платежів та захисту конфіденційної інформації клієнтів. Відповідно ми спостерігаємо високу активність серед користувачів та, що найголовніше – це якісний показник роботи банківської системи та платіжних платформ, зокрема не тільки в середині країни, а ще й міжнародні перекази, завдяки міжнародним платіжним системам Visa та Mastercard. [2]

За даними оверсайту інфраструктури фінансового ринку, наданими Національним банком України, станом на 1 січня 2023 року в Україні було зареєстровано 54 платіжні системи, з яких дві є державними, 36 були створені резидентами (15 - банками та 21 - небанківськими установами), а 6 були створені нерезидентами. Крім цього, до кінця 2022 року в Україні було зареєстровано 132 учасники платіжних систем (окрім СЕП) та 35 технологічних операторів платіжних послуг. [1]

У фінансовому стані платіжної системи в Україні станом на 1 січня 2021 року було виявлено 41 систему грошових переказів, з яких 32 були створені резидентами, а 9 - нерезидентами. У 2020 році діяли такі платіжні системи, як Система електронних переказів Національного банку України (СЕП НБУ), карткові платіжні системи "MasterCard", "Visa", Простір та інші системи грошових переказів. За допомогою цих систем у 2020 році було здійснено переказ коштів на суму 255,2 млрд грн в межах України, або 9489,6 млн доларів США, 2697,4 млн доларів США до України та 556,2 млн доларів США

за межі країни. Проте, спостерігається тенденція до перевищення отриманих коштів з-за кордону через міжнародні системи грошових переказів. [2]

У 2022 році в Україні фактично здійснювали діяльність такі платіжні системи (рис. 1): СЕП; карткові платіжні системи (MasterCard, Visa, ПРОСТІР та інші); системи переказу коштів, серед яких: 7 – систем, створених банками; 18 – систем, створених небанківськими установами; 4 – внутрішньобанківських систем; 8 – систем, створених нерезидентами.

Найбільшу суму платежів і переказів у межах України протягом травня – грудня 2022 року (рис.1) здійснено в СЕП – 107,0 трлн грн, або 95,7% усіх платежів та переказів у межах України. Водночас найбільшу кількість платежів та переказів здійснено в карткових платіжних системах (5,1 млрд шт., або 88,2%).

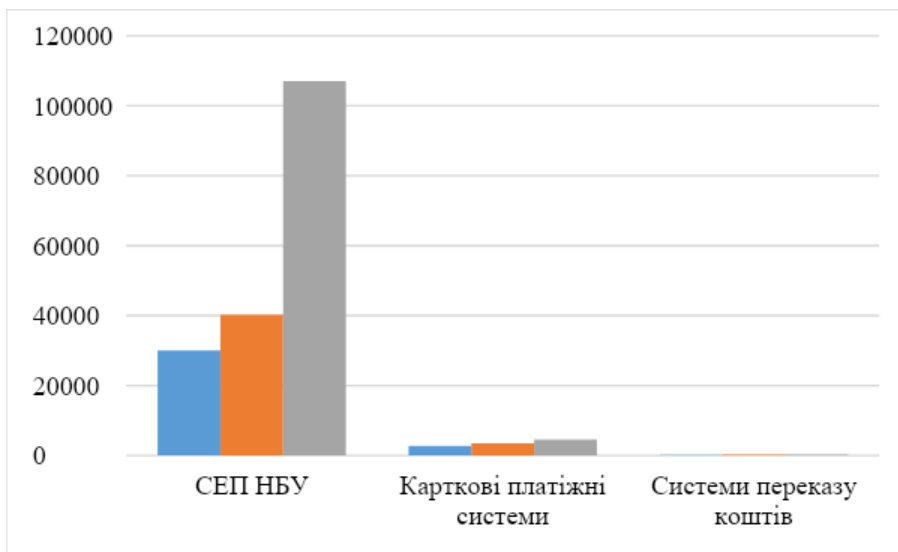

Рис.1- Сума платежів і переказів у межах України, млрд грн. [1]

Система електронних переказів (СЕП) залишається єдиною системою важливою платіжною системою в Україні опираючись на наступні дані:

– СЕП забезпечує здійснення 98% міжбанківських платежів в державі, що підкреслює його значимість у фінансовій інфраструктурі.

– СЕП виконує операції з державними цінними паперами на відкритому ринку, що підтверджує його роль у забезпеченні безперебійного функціонування фінансового ринку.

– СЕП виконує регулювання зобов'язань учасників, що виникають в інших платіжних системах, що підкреслює його центральну позицію в координації та забезпеченні фінансової стабільності.

Таким чином, системна важливість СЕП підтверджується через його розширену роль у здійсненні міжбанківських платежів, операціях з цінними паперами та регулюванні зобов'язань учасників. Останнім часом все більш популярною стає безконтактна оплата, яка дозволяє швидко та зручно здійснювати оплату за допомогою спеціальних пристроїв, які читають інформацію з чіп-карт або смартфонів. Українські банки активно пропонують своїм клієнтам можливість використовувати безконтактну оплату, а також встановлюють спеціальні термінали для її здійснення.

За результатами моніторингу діяльності платіжних систем України у 2022 році НБУ визначив перелік важливих об'єктів платіжної інфраструктури (табл.1).

Таблиця 1 - Перелік важливих об'єктів платіжної інфраструктури України [1]

Важливих платіжних систем	Важливі учасники платіжних систем	Важливі оператори послуг платіжної інфраструктури
"MasterCard", MasterCard International Incorporated, США	АТ КБ "ПриватБанк" (СЕП НБУ, "MasterCard", "Visa")	ПрАТ "Український процесінговий центр"
Visa, Visa International Service Association, США	ТОВ "ФК "Контрактовий Дім" ("Фінансовий світ"	ТОВ "ЕЙСІ ДІСІ ПРОЦЕСІНГ"
"NovaPay", ТОВ "НоваПей", Україна	ТОВ "Універсальні платіжні рішення" ("Фінансовий світ")	ТОВ "ТАС ЛІНК"
"Фінансовий світ", ТОВ "Українська платіжна система", Україна		
Поштовий переказ", АТ "Укрпошта", Україна.		

Зазначимо, що у 2002 році НБУ створив платіжну систему НПС "ПРОСТІР" з дотриманням відкритих міжнародних стандартів, це державна платіжна система, в якій розрахунки за товари та послуги, одержання готівки та інші операції здійснюються за допомогою електронних платіжних засобів. Учасниками ПРОСТІР є банки та небанківські установи (усього 52 учасника на сьогодні). Основним продуктом системи є платіжні картки ПРОСТІР (560 тис карток), що випускаються українськими банками до рахунку клієнта. З їх використанням можна здійснювати будь-які платіжні операції на території України – розрахунки в торговельній мережі та мережі Інтернет, отримання готівки в банкоматах (14 тис. банкоматів) та через термінали (50 тис. терміналів самообслуговування та 330 тис. платіжних терміналів) на касах магазинів, перекази коштів з картки на картку та інші операції.[1]

Як висновок можемо зазначити, що Україна має значні перспективи розвитку банківської системи. Це в першу чергу пов'язано зі стрімким розвитком технологій, таких як штучний інтелект, блокчейн, обробка даних в реальному часі тощо. Ці нові технології впливають на платіжні системи, сприяючи їх більш ефективному, безпечному та зручному функціонуванню. З цього випливають наступні ефекти – це розширення безготівкових платежів та цифрова трансформація, адже ці фактори неодмінно прискорюють транзакції, зменшують витрати на обробку готівки, полегшують аналіз фінансових операцій та боротьбу зі злочинністю. І найголовніше – це все ж таки орієнтація на користувачів, і тому цифрова трансформація дозволяє банкам підвищити доступність послуг, запровадити інноваційні платіжні рішення та покращити взаємодію з клієнтами.

Список використаних джерел

1. Національний Банк України. *Річний звіт з оверсайта інфраструктур фінансового ринку за 2022 рік*. URL: https://bank.gov.ua/admin_uploads/article/Report_oversight_2022.pdf?v=4 (дата звернення 6 травня 2023).

2. Худолій Ю., Таранець Б. (2021) Сучасний стан та інноваційні напрями розвитку платіжних систем в Україні. *Соціальна економіка*. 2021, 62, 177–191. URL: <https://periodicals.karazin.ua/socoeconom/article/view/18258/16861> (дата звернення 4 травня 2023).

Тези виконано в межах науково-дослідних робіт № 0121U114364 «Соціально-економічні виклики в умовах цифровізації суспільних відносин»; № 0121U114570 «Конвергенція економічних та освітніх трансформацій в умовах діджиталізації»